

Тема: Утілення в образі Айвенго кодексу лицаря, художні засоби створення образу

Мета: розвиток компетентностей

предметних і комунікативних: знання і розуміння сюжету роману «Айвенго»; уміння усвідомлено читати і сприймати на слух текст твору, відповідати на запитання за змістом тексту / медіатексту, стисло або вибірково переказувати прочитане та/або почуте, формулювати питання для уточнення змісту; характеризувати образ Айвенго, знаходити художні засоби створення образу, висловлювати своє ставлення до зображених у творі подій, ситуацій, явищ тощо;

ключових: розвиток уміння визначати головну і другорядну інформацію в тексті / медіатексті; формування умінь візуалізувати враження від почутого та/або прочитаного художнього тексту / медіатексту, коментувати та інтерпретувати художній текст; проектувати власний життєвий досвід на описані у творі життєві ситуації.

Обладнання: підручники, зошити, ПК, презентація.

Тип уроку: урок формування нових знань, умінь та навичок.

Зміст уроку

I. Актуалізація знань

Хвилинка творчості. Учнівські презентації сторінок літературних героїв / героїнь у соцмережах.

Укладання ланцюжка подій, учасником яких був Айвенго.

II. Мотивація навчальної діяльності

Визначення очікуваних результатів відповідно до орієнтирів навчальної програми.

Вступне слово вчителя. Кожна епоха має свій ідеал людини: чи то жінки, чи чоловіка.

В. Скотт у своєму романі розкриває хід історії шляхом показу життя окремих людей, які не є видатними історичними постатями. Серед них вирізняється як ідеал образ лицаря Айвенго, що став втіленням і самого духу середньовічного лицарства, і найкращих людських якостей. У чому ж полягає принадність цього образу? Які ідеали втілював автор у ньому? Ці питання і будуть в центрі нашої уваги.

III. Сприйняття і засвоєння матеріалу

Розповідь учителя з елементами бесіди. Айвенго – головний герой однойменного роману В. Скотта. Він є учасником чотирьох основних епізодів твору від зав'язки до кульмінації та розв'язки. Число епізодів має певну символіку: чотири – ознака повноти і досконалості (пори року, сторони світу тощо.) Назвіть ці епізоди.

– Як називається такий прийом характеристики персонажа? (Показ героя в дії.)

– Скільки турнірів виграє Айвенго? Яку роль ці перемоги відіграють у його житті? (Перший турнір на Святій землі уславлює ім'я юнака і одночасно нагороджує його смертельними ворогами, котрі знеславили його ім'я з помсти за поразку. Другий турнір в Ашбі підтверджує закономірність першої перемоги, повертає Айвенго до кола лицарства, очищує його ім'я від ганьби і ледь не стає причиною його загибелі. Третій поєдинок утверджує неминучість перемоги добра і справедливості. Число три символічне, як герой

казок Айвенго повинен пройти три випробування, щоб здобути руку й серце принцеси (леді Ровени)).

– Які важливі факти життя персонажа залишаються «за кадром»? Звідки ми дізнаємося про них?

Творчі завдання. У вас є можливість стати співавтором В. Скотта: 1. Розповідь єврея Ісака про допомогу Айвенго. 2. Враження Седріка Сакса про турнір в Ашбі. 3. Розповідь леді Ровени про участь Айвенго в турнірі.

Поетична хвилинка. Л. Костенко «Апологія лицарства».

Там, за віками, за гірким туманом,
де трубить вічність у Роландів ріг,
любов була єдиним талісманом,
а талісман ще звався – оберіг.

В монастирях, фортецях і столицях,
з глухих палаців, схожих на тюрму,
якщо він лицар, – о, якщо він лицар! –
вона троянду кидала йому.

Було життя осяяне красою,
любов і честь цінились над життям.
І що там смерть з великою косою? –
Мужчина, лицар, сонячне дитя!

Гриміли вальси, пурхали амури,
давили будні, смикала сім'я, –
жіноча туга билася об мури:
де лицар мій, молитва де моя?!

В моїх садах мелодії Провансу,
і жінка, жінка, жінка всіх віків!
За неї лицар гинув без авансу,
вона чекала цокоту підків.

І хоч в'яжіть, хоч плітку або клітку,
хоч бозна-хто розкаже бозна-де,
якщо він лицар – жінка кине квітку,
на все життя очима проведе.

Коло ідей. У леді Ровени є великий вибір супутника життя: Айвенго, з ким її пов'язує юнацька дружба і перша закоханість; Ательстан, кого їй намітив за чоловіка опікун Седрік Сакс; безземельний загарбник Моріс де Брасі, чия настирливість у поєднанні з підступністю та підтримкою інших норманів може дати результат. Однак вона обирає Айвенго. За які людські якості вона, словами Л. Костенко, кинула йому квітку?

IV. Формування знань, умінь, навичок, компетенцій

Робота з художнім текстом.

Портрети Айвенго. Прочитайте описи зовнішності Айвенго, коли він з'явився в замку свого батька і на турнірі. Як ви гадаєте, чому він утаємничився і не відкривав свого обличчя, виступав під іменем лицаря, Позбавленого Спадку?

Дослідницька робота в групах.

1 група. Епізод «Вечеря в замку Седріка Сакса».

– Як Айвенго поводить себе в батьковому замку? З якою метою він таємно відвідує замок?

– Чому Айвенго відкривається слугам, а не батькові? Як це його характеризує?

– Чому він врятував єврея Ісака? Як тут проявилися його лицарські якості?

2 група. Епізод «Турнір в Ашбі».

– Поясніть символіку щита героя та його девізу.

– Як появу Айвенго сприйняли глядачі-сакси, нормани? Чому він одразу викликав симпатію в глядачів та несприйняття серед норманських рицарів?

– Які подвиги вчинив герой?

– Як розкрилася таємниця Лицаря, Позбавленого Спадщини? Які це мало наслідки?

3 група. Епізод «Поранений Айвенго в полоні».

– Чому автор позбавляє Айвенго можливості активно протидіяти ворогам?

– Як розкривається характер Айвенго під час штурму замку Торкілстон: про що він турбується, що переживає?

– Що Айвенго розповідає Ребеці про лицарів та їхній кодекс честі?

4 група. Епізод «Айвенго захищає Ребеку».

– Чому Айвенго взяв на себе обов'язок захисника Ребеки під час суду над нею?

– Опишіть поєдинок Айвенго з храмовником. Чому перемагає фізично слабший?

– Що символізує перемога Айвенго у двобої?

SWOT-аналіз

Рольова гра. Ознайомлення з таблицею: S (strengths) – сильні сторони, те, що корисно; W (weaknesses) – слабкі сторони, те, що шкодить; O (opportunities) – можливості, якими можна скористатися для поліпшення становища; T (threats) – загрози, які можуть перешкодити досягненню цілі. За цією схемою проаналізуйте задум Айвенго та короля Річарда повернутися на батьківщину таємно, щоб повернути втрачені права і можливості.

V. Закріплення матеріалу, узагальнення та корекція знань

Заповнення порівняльної таблиці. Порівняйте, як Айвенго та його суперники дотримуються кодексу лицарської честі.

Лицарський кодекс	Айвенго	Лицарі-нормани
Утвердження християнської віри		
Служіння королю		
Поведінка з жінками		
Ставлення до народу		
Життєва мета, ідеали		

Дослідницьке завдання. Визначити форму характеристики персонажа.

☒ «Суворе розуміння приписів лицарської честі не дозволяло йому здійснити хоч би яке насильство над лицарем не здатним через свій безпорадний стан захистити себе...» (Авторська характеристика).

☒ «Бій – то наш хліб щоденний, дим бойовиська, хочемо жити не інакше, як в ореолі перемоги і слави! Такі закони лицарства, ми присяглися виконувати їх і жертвуємо заради них усім, що дороге нам у житті» (Самохарактеристика персонажа).

☒ «...чистий світильник лицарства, з допомогою якого тільки й можна розпізнати, що шляхетне, а що нище. Лицарська наснага відрізняє хороброго войовника від простолюдця й від дикуна, вона вчить нас цінувати своє життя значно нижче, ніж честь, не зважати на жодні нестатки, турботи і страждання, не боятися нічого, крім неслави! Лицарство! Воно є джерелом найчистіших і найшляхетніших прихильностей, підпора пригноблених, захист скривджених, твердиня захисту супроти сваволі владарів! Без нього честь дворянина була б пустим звуком» (Роздуми героя).

☒ «Присягаюсь сяйвом від чола Пресвятої Діви, цей лицар позбавлений не тільки спадщини, а й чемності, коли він хоче з'явитися перед нами, не відкривши обличчя» (Характеристика іншого персонажа).

Словесний асоціативний портрет героя.

Л – _____
И (І) – _____
Ц (Ч) – _____
А – _____
Р – _____

Інтерактивна вправа. Образ Айвенго: <https://learningapps.org/display?v=pnm9mdni524>

VI. Підбиття підсумків

Бесіда – характеристика персонажа.

– Кому служив Айвенго? Чому він підтримав нормана? Як до цього поставився його батько?

– Звідки повертається герой? Як це вплинуло на Айвенго?

– Як Айвенго зміг довести свою вірність леді Ровені?

– Чому Айвенго взяв на себе обов'язок захисника Ребеки під час суду над нею?

– Завдяки чому Седрік пробачив свого сина? Що посприяло щасливому поєднанню закоханих?

– Чому про Айвенго було сказано, що ніколи вінець лицарства не квітчав більш достойне чоло? Чи не є це перебільшенням закоханої дівчини?

– Назвіть головні риси характеру Айвенго. Чому образ Айвенго вважають ідеалізованим?

– Які художні засоби творення образу використовує В. Скотт?

Трихвилинне есе. Чим приваблює читачів образ лицаря Айвенго?

Працюємо вдома

1. Перечитайте наступну частину пригод Айвенго (с. 66–79 підручника).
2. Складіть план характеристики образу Айвенго.
3. Доберіть із тексту матеріал для характеристики образів Бріана де Буагільбера, Фрон де Бефа, Моріса де Брасі, Ровени, Ребеки. Складіть переліки добрих та злих справ цих героїв.